

ҚАЙТА ӨРКЕНДЕУ ДӘУІРІ ФИЛОСОФИЯСЫ

ЖОСПАР:

- 1.Қайта өркендеу мәдениетінің сипаттамалық ерекшеліктері**
- 2. Қайта өркендеу философиясының негізгі бағыттары.**
- 3. Қайта өркендеу философиясының әлеуметтік-саяси және этикалық ілімдері.**
- 4. Реформация дәуіріндегі философия**

**«ҚАЙТА ӨРКЕНДЕУ» АТАУЫ - АДАМ
ТӘНІ МЕН ЖАНЫНЫН СҰЛУЛЫҒЫ
ЖОҒАРЫ БАҒАЛАНҒАН, ДІН ҮСТЕМДІГІ
БОЛМАҒАН АНТИКАЛЫҚ РУХАНИ
ҚАЗЫНАНЫ ҚАЙТА ӨРЛЕТУ
МАҚСАТЫНАН ТУДЫ.**

ҚАЙТА ӨРКЕНДЕУ МӘДЕНИЕТІНІҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ

- 1. Еңбек құралдары мен өндірістік қатынастардың жетілдірілуі;
- 2. Феодализмнің дағдарысы;
- 3. Кәсіпкерлік пен сауданың дамуы;
- 4. Қалалардың күшейіп, Шіркеуге тәуелсіз, сауда - кәсіпкерлік, әскери, мәдени саяси орталықтарға айналуы;
- 5. Зайырлы биліктің күшеюі,
- 6. Еуропа мемлекеттерінің іріленуі, орталықтануы;
- 8. Ұлы географиялық жаңалықтар (Колумб, Васко да Гама, Магеллан);
- 10. Шіркеу мен схоластиканың (шіркеу философиясын) дағдарысы, өмірден артта қалуы;

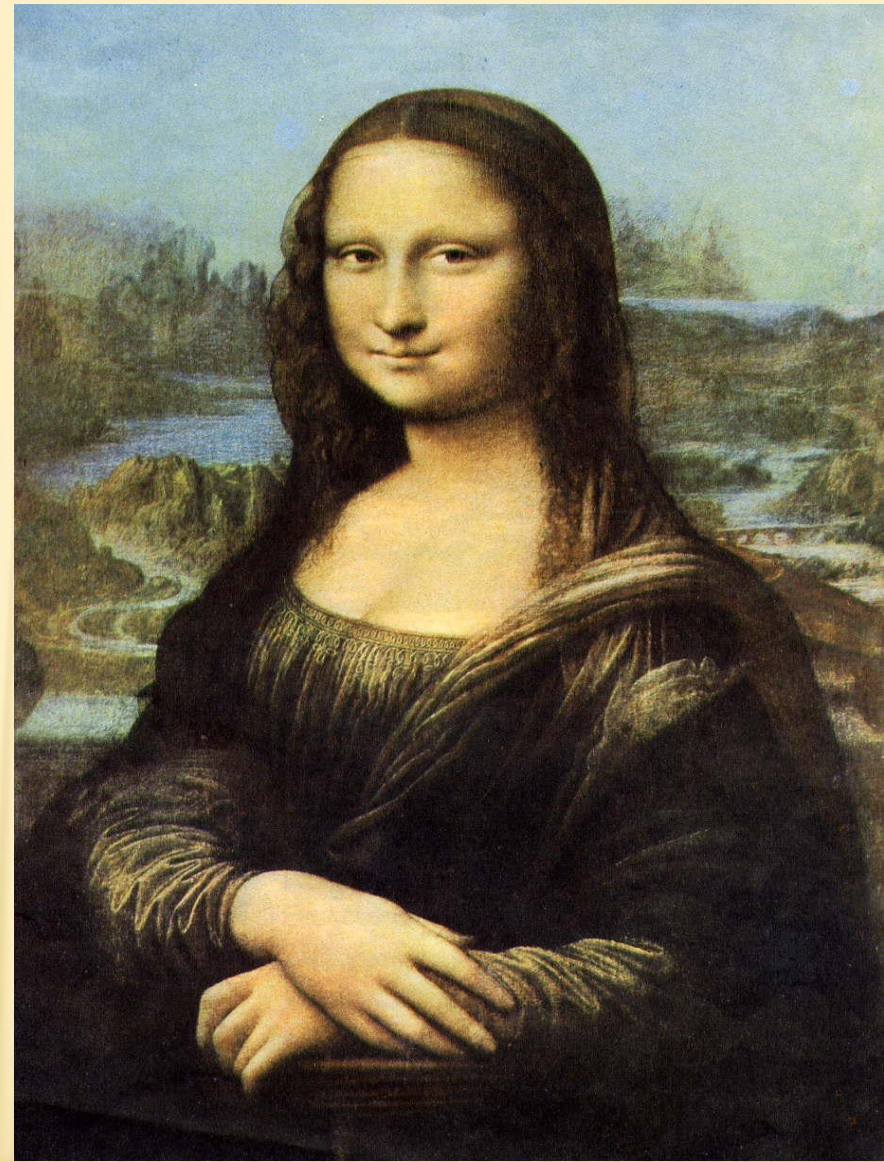
ДОМИНАНТТЫҚ ИДЕЯ

• Гуманизм

• Антропоцентризм + Теоцентризм

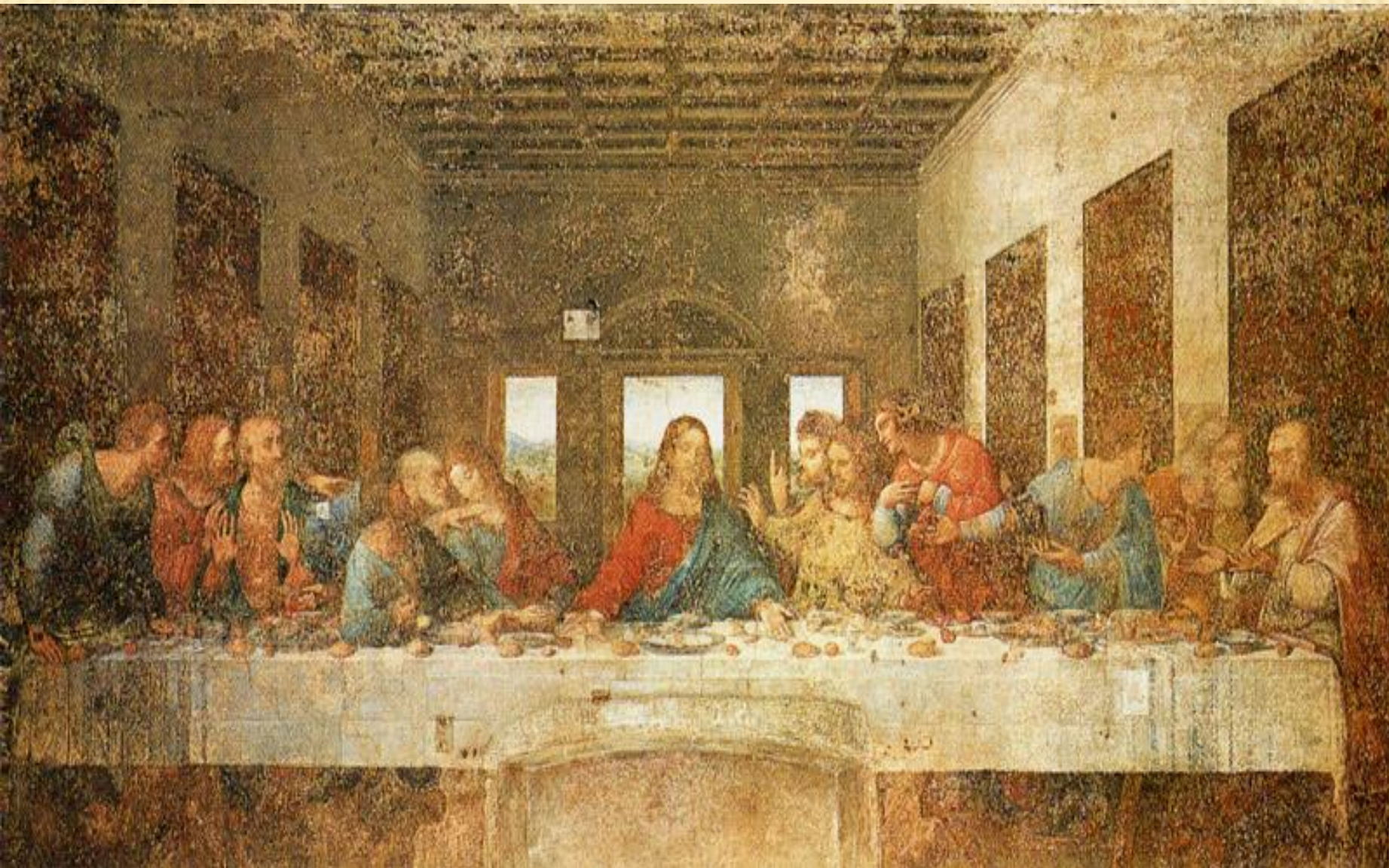

Леонардо да Винчи. Мадонна Бенуа

Джоконда

Леонардо да Винчи. Құпия кеш

**Микеланджело
Буанаррот
и**

«Пьета»

**Рафаэль
Санти.
Сикстин
мадонна
ы.**

НЕОПЛАТОНИЗМ

Платон ілімін жүйелеп, оның ішкі қайшылықтарын жойып, ары қарай дамытуды көздеген философиядағы идеалистік бағыт. Неоплатонизмнің көрнекті өкілдері **Николай Кузанский** мен **Пико делла Мирандола** болды:

1. Әбден қалыптасып, жүйеленген схоластикалық философияға жаңа, Платон іліміне негізделген философиялық жүйені қарсы қойды;
2. Құдай рөлі азайтылып, дүниеге дейінгі бастапқы идеялардың мәні үлкейтіліп көрсетілетін дүниенің жаңа картинасы ұсынылды;
3. Адам болмысының, күдіреттілігін мойындады және адамды дербес микрокосмос ретінде қарастырды;
4. Барлық философиялық бағыттарды қамтып, бәрін біріктіретін жаңа, әлемдік, біртұтас философиялық жүйе жасауға шақырды.

НИКОЛАЙ КУЗАНСКИЙ (1401-1464)

- **Кузанский болмыс пен танымға жана түсіндірмелер берді:**
- 1. Құдай мен оның жаратқан дүниесі арасында айырмашылық жоқ (яғни дүние біртұтас - Құдай, қоршаған дүние, Әлем — бәрі бір);
- 2. «біртұтас» (Құдай) және «шексіз» (Оның жаратқаны) - өзара минимум мен максимум ретіндегі қатынаста (қарам-қарсылықта),
- Осы тұжырымдарды қорытындылай келіп Николай Кузанский «қарама қарсылықтардың сәйкестігі» туралы заңды негіздеді:
- 1.Идея және материя бір;
- 2. барлығын қамтып, реалды тіршілік ететін - актуалды шексіздік;
- 3. Әлем - шексіз, оның басы да, соңы да, орталығы да жоқ. Жер - Әлемнің орталығы емес;
- 4. Әлем - аяқталған және абсолютті Құдай. Құдай - қоршаған дүние арқылы емес, керісінше дүние, табиғат, бар мән атаулы - Құдай арқылы көрінеді;
- 5. Әлемнің, қоршаған дүниенің шексіздігі танымның шексіздігіне әкеледі;
- 6. Абсолютті толық' білімге қол жеткізу мүмкін емес, білім көлемін ұлғайту - ақиқат білімге емес, ғылымпаздыққа («ученому незнанию») әкеледі

ДЖОВАННИ ПИКО ДЕЛЛА МИРАНДОЛА (1463-1494)

- Өзіне таныс барлық діни және философиялық ілімдерді біріктіріп, “900 тезис” деп аталатын эклектикалық шығарма жазды.
- **Оның еңбегінің басты идеялары:**
- 1. Адамды қоршаған дүниеден бөліп, жоғарылатып, (элементарлық, аспандық және періштелік әлемдерден кейінгі) космостың төртінші дүниесі деп қарастырды;
- 2. Адамның бостандығын, таңдау еркіндігін мойындады;
- 3. Барлық философиялық ілімдерді біріктіріп, өзара келісім жолымен “алтын ортаны” табуды ұсынды.

НАТУРФИЛОСОФИЯ

- Әлемнің пайда болуы мен құрылысы туралы ақиқатты табиғат құбылыстарының заңдылықтарына сүйене отырып түсіндіруге бағытталған ілім.

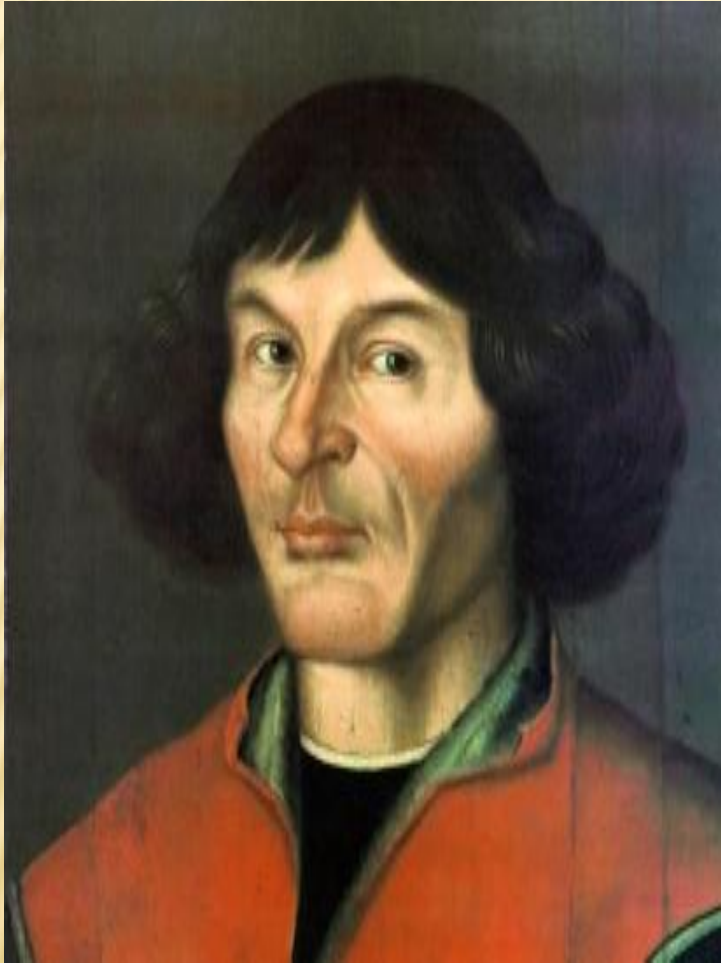
АНДРЕАС ВЕЗАЛИЙ (1514-1564)

Философияда және медицинада төңкеріс жасады.

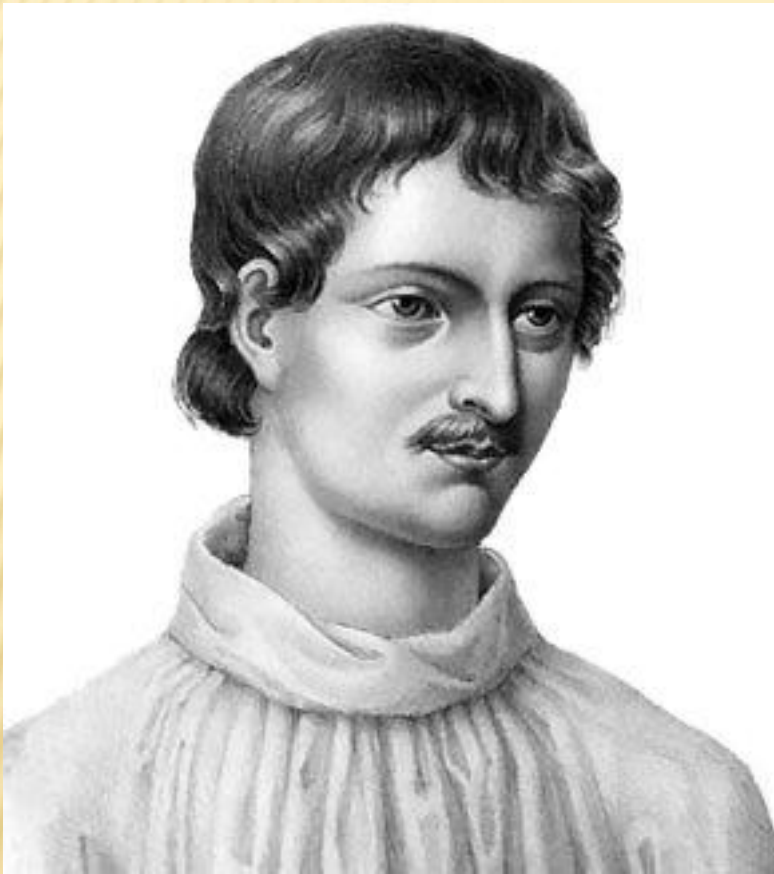
Везалий дүниенің орталығына адамды қойып, оны материалистік тұрғыдан түсіндірді.

НИКОЛАЙ КОПЕРНИК (1473-1543)

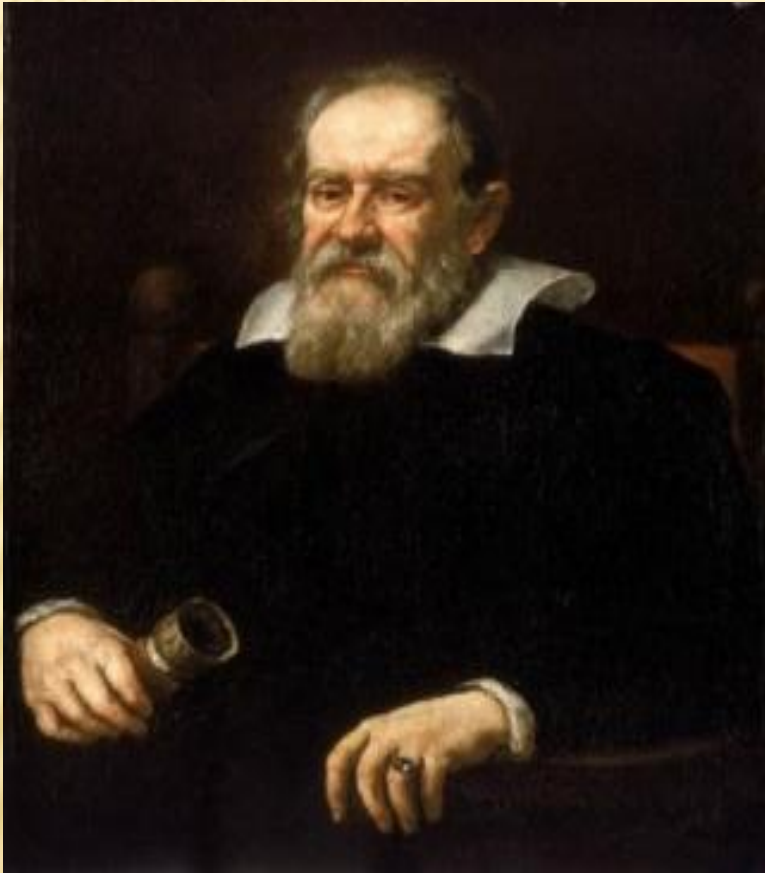
**Астрономиялық
зерттеулерге
сүйене отырып
өзгеше болмыс
картинасын
ұсынды.**

ДЖОРДАНО БРУНО (1548-1600)

Коперниктің философиялық идеяларын дамытты және тереңдетті. Дж. Бруно идеялары католик Шіркеуінің догмаларына қайшы келгендіктен 1600 жылы, түрмедегі 8 жылдық қамаудан кейін ғалым отқа өртелді.

ГАЛИЛЕО ГАЛИЛЕЙ (1564-1642ЖЖ.)

**Николай Коперник
пен Джордано Бруно
ойларынын
дұрыстығын іс
жүзінде дәлелдеді.**

САЯСИ - ӘЛЕУМЕТТІК БАҒЫТТАР

Адам бостандығын жүзеге асыруға кедергі болып отырған қоғамдық құрылысты сынап, утопиялық-социалистік идеялар қалыптастырды. Негізгі өкілдері: Н. Макиавелли, Т. Мор, Т. Компанелла және т.б.

НИКОЛА МАКИАВЕЛЛИ (1469-1527)

Негізгі шығармасы “Билеуші және Тит Ливидің бірінші декадасы туралы пікірлер”

Макиавелизм-саясатта өз мақсатыңа жету үшін барлық құралдар оңтайлы.

ТОМАС МОР (1478-1535) - УТОПИЯЛЫҚ СОЦИАЛИЗМНІҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ. НЕГІЗГІ ЕҢБЕГІ : “УТОПИЯ”

Утопия (гректің — «еш жерде жоқ мекен») — идеалды мемлекет орналасқан аралда:

1. жеке меншік жоқ;
2. өндірістік еңбекке барлық азаматтар қатысады;
3. еңбек — жалпы еңбек міндеті негізінде іске асады;
4. өндірілген азық (еңбек жемісі) қоғамдық меншікке айналады (қоғамдық қоймаларға өткізіледі), Утопия тұрғындарына тең бөлініп таратылады;
5. барлық азаматтар еңбекпен айналысатындықтан, Утопияны қамтамасыз етуге қысқа - 6 сағаттық жұмыс күні жеткілікті;
6. ғылымға ерекше қабілет танытқандар еңбек әрекетінен босатылады;
7. нағыз ауыр, қара жұмыстарды құлдар - әскери тұтқындар мен жазаға бұйырылған қылмыскерлер орындайды;
8. туысқандық семья емес, еңбек семьясы (еңбек коллективі)- қоғамның алғашқы ұясы деп саналады;
9. барлық қызметтер сайланбалы (тікелей немесе қосалқы);
10. ерлер мен әйелдер тең құқылы (міндеттері де бірдей);
11. тұрғындар Құдайға сенеді, мемлекете діни төзімділік қалыптасқан.

**Томазо Компанелла (1568-1639) – “Күн
қала” шығармасы мен идеясының
авторы**

РЕФОРМАЦИЯ ФИЛОСОФИЯСЫ

**Реформация философиясы – католицизмді
реформалауды, Шіркеуді
демократияландыруды, Құдай, Шіркеу
және діндарлар арасында әділетті
қатынастар орнатуды көздеді.**

РЕФОРМАЦИЯ ФИЛОСОФИЯСЫ НЫҢ АҒЫМДАРЫ :

1. Бюргерлік - евангелиелік.

Өкілдері: М. Лютер У. Цвингли,
Ж. Кальвин

2. Халықтық Реформация.

Өкілдірі: Т. Мюнцер,
анабаптистер, дигерлер және т.
б.

**Назарларыңызға
рахмет!!!**

